

Cuvânt pastoral la Sărbătoarea Nașterii Domnului

† GURIE,

PRIN HARUL LUI DUMNEZEU,
EPISCOP AL DEVEI ȘI AL HUNEDOAREI,

*Preacucernicului cler, preacuviosului cin monahal
și drept-măritorilor creștini, sfântă binecuvântare arhierescă din stră-
vechea Cetate a Devei, cu prilejul Sfintei Zile a Învierii*

Iubiți credincioși,

Venirea Mântuitorului în lume s-a realizat după milenii de așteptare. Omenirea s-a exersat mult întru răbdare, așteptând coborârea în timp, în istorie și în materie a lui Dumnezeu. Într-o lume grăbită, în care se dorește totul imediat, instantaneu, mai știm noi, oare, a pune preț pe răbdare? Ne mai poate, oare, sfinți răbdarea? Biserica, de mii de ani, proclamă răbdarea drept o mare virtute; dar o mai avem noi, oare, astăzi?

Aș vrea să privim împreună la un bătrân despre care ne vorbește Biblia și care **s-a exersat și s-a călit pe sine zeci de ani întru așteptarea împlinirii unei promisiuni individuale**, promisiune având însă repercusiuni colective: aceea că – mai înainte de a muri – va vedea pe Trimisul Cerului, pe Mesia, pe Izbăvitorul; e vorba de bătrânul Simeon. Așa că bătrânul nu a mai putut muri până ce a văzut profeția împlinită.

Este impresionantă puterea acestui om de a aștepta cu entuziasm împlinirea acestei promisiuni, bineștiindu-se că un mare folos personal de pe urma împlinirii acestei promisiuni nu a avut: Trimisul Cerului era un copil, la o vârstă la care nici nu se putea exprima, iar promisiunea colectivă pe care o aducea cu El – o știm cu toții: „deschiderea porților raiului” – se îplinea doar după moartea pe Cruce, după Răstignire, când a coborât în adâncul iadului și i-a eliberat pe cei „șinuți prizonieri” acolo [Se cuvine aici să menționăm că învățătura evreiască veche, preluată și de creștinism, era că orice om care a murit înainte de Învierea

Mântuitorului, a ajuns în iad, pentru că acolo erau ținute încuiate sufletele oamenilor înainte de Răscumpărarea realizată de Mântuitorul. De aceea, Hristos spune, cu referire la profetul Ioan Botezătorul, că „cel mai mic din Împărăția Cerurilor este mai mare decât acesta”. Este adevărat, iadul – „șeolul”, în accepțiunea iudaică – cunoștea diferite „trepte”, să le spunem așa, de „inconfort” lăuntric, în funcție de statura morală de pe pământ a fiecărui om. Dar între acesta și rai nu exista confuzie].

Deci, bătrânul Simeon a așteptat cu răbdare și entuziasm împlinirea unei promisiuni care aducea garanția că Dumnezeu Își împlinește o promisiune făcută cu milenii înainte, de pe urma căreia vor profita „toate neamurile”. Bătrânul era o conștiință publică vie, un reper în istoria neamului evreiesc, semnalul unei noi confirmări a faptului că Dumnezeu Se ține de cuvânt în toate promisiunile făcute omenirii.

În plus, de aici mai învățăm că **niciun bătrân nu este fără un rost**, nu trăiește fără ca Dumnezeu să știe de el: Dumnezeu îl ține în viață pentru ca noi să ne îmbogățim sufletește de pe urma lui. „*Maica Sfântă s-o pornit / Să meargă-n câmp înflorit. / La fereastra lui Crăciun. // Măi Crăciune, măi bătrâne, / Fă-mi o țăr de foc în casă*” [*Maica Sfântă* (colind din Regiunea Soroca – Basarabia), în vol. *Colinde și cântece de stea I. Colinde pentru cor cu voci egale* (transcriere de Ion Simionescu), Editura Aperta, Cluj-Napoca, 1994, p. 60]. Bătrânul Crăciun constituie în colind, senectutea gândită proniator drept gazdă pentru Fiul Cerului. „*Moș Crăciun cu barba albă / Moș Crăciun cu traista plină / Vechi stăpân atât de darnic / Al copilăriei mele... // Să cobori și-n seara asta / Sol bătrân de gânduri bune / Toți te-așteaptă-n sat la mine/ Du-te, du-te, Moș Crăciune!*”. Iată cum colindul vede senectutea drept izvorătoare de daruri, cu tolba plină, generatoare de bucurii, resursă de echilibru [*Moș Crăciun*, în vol. *Colinde și cântece de stea...*, p. 64].

Dreptmăritorilor creștini,

Cunoscând mentalitatea și nerăbdarea lumii noastre, ne putem întreba: Cum a putut un bătrân să nu își piardă speranța, așteptând atâta amar de vreme împlinirea unei promisiuni? Noi trăim într-o epocă agitată, nerăbdătoare, în care orice „așteptare” scoate din răbdări. Pe omul contemporan, o simplă așteptare la ușa unui dispensar îl enervează, îl macină la culme; iar dacă la un ghișeu coada este prea mare, se nevrotizează; perspectiva așteptării îl revoltă. Se plictisește aproape instantaneu, de îndată ce începe ceva. Așteptarea a ajuns să însemne astăzi pentru mulți o „pierdere de vreme”.

Într-o civilizație a vitezei, a repezelii, a agitației continue, așteptarea pare o plagă. Și, în ciuda acestui fapt, **viața noastră se consumă printre multe aștep-**

tări. Aceeași atitudine nerăbdătoare îl definește pe omul contemporan și în raport cu Dumnezeu. Există în popor formula: „*Dă, Doamne, da' imediat!*”. Oamenii au dorințe, le mărturisesc lui Dumnezeu în gând cu viteza fulgerului, dar lor le lipsește răbdarea să aștepte împlinirea acestora. Deci, pentru noi, oamenii secolului al XXI-lea, așteptarea a devenit o povară. Este o povară pentru că noi nu mai știm – un lucru pe care-l știau înaintașii noștri! – că **așteptarea își are regulile ei: în primul rând ea trebuie făcută cu răbdare, în al doilea rând, ea trebuie făcută cu speranță.**

Trebuie făcută cu răbdare pentru că **Dumnezeu nici nu întârzie, nici nu Se grăbește în împlinirea promisiunilor Lui, în lucrarea Sa în raport cu noi.** Cu alte cuvinte, cunoaște mult mai bine decât noi momentul oportun. Noi nu avem puterea să intuim acest moment. Și, precum niște copii capricioși, devenim făfnoși, dacă intervenția Lui nu este imediată. Dumnezeu, în schimb, **stăpânește timpul, nu Se lasă stăpânit de el,** cum pășim noi, în lipsa noastră de duhovnicie. Tocmai de aceea, intervențiile Lui în istorie sunt controlate, bine calibrate, riguros temporizate. Toate la momentul optim! Nu intervine atunci când oamenii răi îl somează, precum au făcut-o contemporanii Mântuitorului, cerându-I să Se coboare de pe cruce, dar nici nu întârzie excesiv, cum ne demonstrează istoria vieții lui Iov din Vechiul Testament.

În al doilea rând, așteptarea trebuie făcută cu speranță. Spune Psalmul 39, 1: „*Așteptând, am așteptat pe Domnul... și S-a plecat spre mine!*”. Exprimarea psalmistului pare pleonastică, tautologică, dar nu este. Așteptarea cu speranță, oricât de îndelungată ar fi, are rezultat: Domnul „Se pleacă” spre noi. Condiția principală, care trebuie ținută pentru ca Dumnezeu să ne îndeplinească o rugăciune, este **speranța în împlinirea ei, o anumită certitudine a inimii că Dumnezeu, în iubirea Lui, vrea ceea ce noi dorim.** Spune Mântuitorul: „*Toate câte le cereți, atunci când vă rugați, să credeți că le-ați și primit, și {realmente} le veți primi!*” (Marcu 11, 24). În colinde așteptarea radioasă transpare cu prisosință: „*La toată casa-i lumină, / La tot omu-i masa plină. // Cine șade-n astă casă? / Șade-o nevastă frumoasă, / La ferești cu flori domnești, / La obloace busuioace!*” [La tătă casa-i lumină, în vol. *Colindăm, noi colindăm. Colinde și cântece de stea, pițărâi, orații și inteludii instrumentale, jocul caprei, urări de Anul Nou* (culese de Dumitru Jompan), Editura Eurostampa, Timișoara, 2002, p. 104].

Iubiții mei fi duhovnicești,

Ținând cont de faptul că multe sunt dorințele și aspirațiile unui om de-a lungul unei vieți, ne întrebăm: **Ce merită cu adevărat să primim?** Multe dintre cererile pe care I le-am făcut lui Dumnezeu le-am uitat, unele înainte de a fi îndeplinite, altele după. Alții s-au îndepărtat de Dumnezeu că nu le-a îndeplinit o anu-

mită dorință. Timpul a trecut, și-au păstrat răceala față de Dumnezeu, dar au uitat dorința! Există atât de multe dorințe artificiale și superficiale, care nici măcar nu merită să fie luate în considerare sau să jaloneze, să influențeze raportul nostru cu Dumnezeu. Traseul apropierii de Dumnezeu trebuie făcut prin aspirații profunde, importante, de reper, nu prin simple capricii.

Așteptarea care nu respectă regulile viețuirii duhovnicești poate fi disperată, erozivă, tulburătoare, corozivă. O astfel de situație surprinde poetul Grigore Alexandrescu în poezia *Așteptare*, în care un tânăr, la începutul unei idile de dragoste, își așteaptă înfrigorat iubita la o întâlnire:

„Acesta este ceasul... sau cel puțin sosește, / Dar ea unde să fie? De ce nu se ivește? Minuturi fericite sunt oare de pierdut? / Foarte puține omul, în viața lui are!... Se auzi un sunet... Să ascult... Mi se pare... / Nu e nimic; o frunză în vale a căzut.

Noaptea, în aste locuri, n-are deloc tăcere; / Totul se mișcă, umblă, dar toate sunt părere; Vântul, umbra mă-nșală, când crez a o vedea. / Luna aci s-arată, aci iar se ascunde: Abia câteodată, întunecul pătrunde, / Și norii, înainte-i, se pun ca o perdea [„Nu știu, dar la atâtea rele nesuferite, / Ce asupra-mi adesea se par a fi unite, // Singur amorul este izvorul fericit, / Ce fără încetare m-adapă cu uitare, // Ca undele vestite fântanei de mirare, / Prin care morții uită că-n lume au trăit (...). // Sătul de mari nimicuri ce nu dau fericirea, / Cătând în viață pacea, și-n pace mulțumirea, // Ca râul fără nume, aș trece neștiut. / Oricât de mic e templul, dar tot îl locuiește // Acela ce pământul și cerul stăpânește: / Numai pentru-a lui slavă și omul s-a născut! // Nădăjduiesc într-Însul; El poate să-mi arate / Un drum fără primejdii, cărări nesemănat / De asupriri nedrepte, de curse viclenești. / Din frunza-ntunecată a pădurii vecine, // Se întinde o umbră... cineva parcă vine... / Părere-nșelătoare, ș-acum mă amăgești?”].

Dar nu, văz o ființă... Spre mine-naintează... / Să m-arăt... de vederea-mi ea nu se spăimântează; Un strein pe aicea sfială ar avea. / Ea pășește, ia seama... o auz că șoptește. Negreșit e femeie... Ce zice? Mă numește! / Pieptul, inima-mi bate: aceasta este ea”.

Bătrânul Simeon îi opune **așteptării nevrotice** – specifice contemporanei-tății și în care a derapat lumea noastră – **așteptarea radioasă, transfiguratoare, ziditoare de suflet, împlinitoare, pașnică, fundamentată pe o certitudine a inimii, născută dintr-o inteligență blajină**. Noi, oamenii mileniului al III-lea, am pierdut **sensul biblic, pozitiv al așteptării**, ca stare de umplere cu energie sfântă, de încărcare cu un dinamism mistic; există o mare bucurie în **a aștepta cu dragoste**. Astfel își așteaptă o mamă fiul care a lipsit mult de acasă; la fel așteaptă doi tineri momentul căsătoriei, dacă nu au consumat „cele ale căsătoriei” înainte de Taina Nunții. Așteptarea întru dragoste este, deci, una transfiguratoare.

Dragi fii întru Domnul,

Așteptarea fără dragoste și fără o „constelație creștină deasupra capului” poate fi un prilej de **mare rătăcire interioară**. Iată un astfel de caz, în meditația *Viața pe un peron* a lui Octavian Paler, ilustrul om de cultură român, plecat la Domnul, care a mărturisit în repetate rânduri că își „invidiază” mama pentru credința simplă ce o avea. Iată o parte din reflecția lui:

„*Viața însăși e o stare de tranzit între naștere și moarte... un peron unde te zbați să ocupi un loc într-un tren... Ești fericit că ai prins un loc la clasa I sau la fereastră... Altul e necăjit că a rămas în picioare pe culoar... alții nu reușesc să se prindă nici de scări, rămân pe peron să aștepte următorul tren... Și fiecare uită, poate, un singur lucru... că **trenurile astea nu duc nicăieri**... [„Cel care a ocupat un loc la fereastră este, fără să știe, egal cu cel care stă în picioare pe culoar și cu cel care vine abia cu următorul tren... În cele din urmă se vor întâlni toți undeva, într-un deșert, unde chiar șinele se transformă în nisip... În loc să se uite în jur, oamenii se împulzesc, se calcă în picioare, își dau ghionturi... Destinul nu ne silește să ne zbatem, ne lasă să ne instalăm în starea de tranzit și s-o trăim cât mai liniștiți, știind că ea e totul...”. Biserica ne invită să optăm pentru „așezarea în eternitate”, cea care este – cu adevărat – „totul”]. Dar vine o zi când descoperi ceea ce știai de la început, că așteptarea are valoare câtă vreme **aștepți să se întâmple ceva**. Altfel, așteptarea devine un timp gol. A aștepta așteptarea? Ar fi absurd. Așa ceva nu există. **A aștepta așteptarea e moarte**”.*

Gândirea creștină spune: Da, a aștepta așteptarea e moarte! Dar a aștepta creșterea în iubire, devenirea din rai, este viață! Și acest proces al creșterii în iubire începe de pe acum, din această viață. **Creștinul adevărat este un om puternic în iubire**; el nu trebuie să fie un academician, nici o ființă însetată doar de exersarea întru raționalitate, ci o ființă preocupată de exersarea în iubire. **Statura noastră creștină ne este dată nu de înălțimea gândirii, ci de forța puterii de a iubi**. Zice colindul popular: „Care om îi păcătos, / Cade de pe punte jos / Caden iadu-ntunecat // Care om nu-i păcătos, / Trece pe punte frumos, / Trece-n raiu luminos” [Colo-n susu, mai în susu’, în vol. *Colindăm, noi colindăm...*, p. 67].

Reflecția lui Octavian Paler ne mai dezvăluie ceva: faptul că **stările emoționale controlează direcțiile gândului**. Pesimismul care emană din text ne demonstrează că niciodată emoționalul nu este complet independent de rațional, iar gândirea este adeseori târâtă în jos de o simțire nedisciplinată spiritual. Dar, mai presus de toate, rămâne (pre-)dispoziția noastră ontologică de a iubi, care trebuie prelucrată în Biserică, prin rugăciune. Steaua – din colindul popular – ne invită la o reflecție de mare adâncime filosofică; ea personificată, grăiește: „O, preînțelepți crai, / Primiți acest grai: / Eu sunt proorocită / De Varlaam vestită, / după mine urmați, / Împărat aflați! // Iar craii grăiesc / Grai filozofesc: / O stea

luminoasă, / Mult ești minunată! / Văzându-te pe tine / Foarte ne e bine / Că mult am așteptat / Pe noul Împărat, / Ca Lui să ne-nchinăm / Și să-L lăudăm!” [Steaua, în vol. Colindăm, noi colindăm..., p. 53].

Dragii mei creștini hunedoreni,

Știm noi oare ce se merită să ne dorim? Bătrânul Simeon a așteptat **singurul lucru vrednic de a fi dorit**, singurul lucru cu adevărat prețios, pe care un muritor îl poate aștepta: **întâlnirea cu Dumnezeu**. I s-a dăruit întâlnirea cu un Dumnezeu făcut Prunc, mic, aparent neînsemnat, dar un Dumnezeu în care se ascundea Dumnezeirea în toată integralitatea Sa. În Acest Prunc s-au concentrat toate așteptările patriarhilor, ale prorocilor, ale dreptilor Vechiului Testament [Textele liturgice spun frumos: „Poartă pe brațe ceea ce prorocii au văzut de departe!”. „L-a văzut cu ochii trupești pe Dumnezeul Cel nevăzut!”. „Ține pe brațe pe Cel ce ține pe brațe întreg universul”. „Cel neîncăput încapă în brațele bătrânului”]. Pentru că **acest bătrân a știut ce să-și dorească**, a primit tot ceea ce se putea primi. Iată-l pe acest bătrân neputincios în postura de reprezentant al întregii omeniri, al întregii creații, al întregului cosmos, în dialog cu Dumnezeirea.

Irod însă este un alt bătrân, situat la polul opus: „*Jar Irod, tiranul, craiul și dușmanul, / Oastea și-o trimite, / Pe prunci de-i ucide, / De doi ani în jos, / Să taie pe Hristos. / Intră prin odaie, toți copiii taie./ Vai, în greaua noapte, câtă crudă moarte! / Sânge preacurat / Cât s-o mai vărsat! / Mamelor, nu plângeți! / Pieptul nu vi-l frângeți. / Pruncii n-or muri, / Ci s-or preamări. / A lor sufletele se vor face stele, / Luminând frumos calea lui Hristos!*” [O, ce nebunie!, în vol. Colindăm, noi colindăm..., p. 150].

„Acum slobozește pe robul Tău, în pace!” – spune exclamația plină de conținut a Bătrânului Simeon. **Această eliberare o cere Simeon nu pentru că este obosit sau plictisit de multa-i așteptare, ci pentru că era împlinit!** Sensul așteptării lui s-a împlinit, bucuria a primit-o. Așteptarea bine făcută, conform exigențelor duhovnicești, l-a făcut pe bătrânul Simeon să dobândească **o putere supranaturală: să vadă viitorul!** El vede dincolo de chipul Pruncului, o „*lumină spre luminarea neamurilor*”. Spune colindul: „*Pe-a Lui umerele / Străluceau lucefărele. / Pe degetul cel mai mic, / Inelaș mândru de-argint. / Pe degetul cel mare, / Inelaș de soare / Și pe frunte, / Luna-i plină, / Plină de Lumină! // Și luna cu stelele / Luminează nopțile. / Soarele cu razele / Luminează zilele!*” [Umblă Maica după Fiu, în vol. Colindăm, noi colindăm..., p. 43]. Nu toți cei prezenți erau capabili să vadă în privirea Pruncului lumina de dincolo de lume, să intuiască statura Lui gigantică, de Împărat al Lumii de dincolo.

Mai vede faptul că acesta este „*pus spre căderea și spre ridicarea multora*”. Un mare adevăr este proclamat prin aceste cuvinte: **Omul cade sau se ridică dacă Îl refuză sau Îl acceptă pe Dumnezeu. Căderea și ridicarea lui se fac în funcție**

PS Dr. Gurie Georgiu

de acceptarea sau de refuzarea lui Dumnezeu. Tocmai de aceea va fi „un semn care va stârni împotriviri”, lămurind „gândurile din inimile multora”. „*Scoală-Te, Doamne, Te scoală, / Că, de când Doamne-ai dormit, / Iarba verde s-o mlăgit, / Florile s-or cotropit, / Lumea rău s-o pângărit: / Sduie ficior pe tată / Și maica face păcate. / De-atunci nu-i mai rod în țară, / Nici în grâu, nici în secară, / Numai neghioară goală*” [*Acolo-n sus, la Răsărit, în vol. Colindăm, noi colindăm..., p. 56*].

Frați creștini dreptmăritori,

Se cuvine să ne mai punem la inimă un alt mare adevăr, în contextul celor enunțate până acum: **așteptarea este o verificare a fidelității.** Bătrânul Simeon era dăruit lui Dumnezeu. Beletristica ne prezintă multe situații în care soțul plecat pe front era așteptat cu dragoste și în curăție de o soție dăruită, chiar atunci când existau dubii că acesta va mai reveni. Puterea de a aștepta este o verificare a loialității noastre.

În plus, se cuvine să mai spunem că **nu orice așteptare aduce mântuirea, ci doar cea „cu pregătire”.** De aceea, Sfânta noastră Biserică, înaintea marilor praznice, propune o perioadă de pregătire. Doar atunci când întâlnirea este pregătită, ea aduce pace interioară, bucurie, împlinire. Toți vor beneficia de o întâlnire cu Dumnezeu, după moarte, dar nu pentru toți această întâlnire va aduce „tihnă”, nici „confort psihic”, tocmai pentru că nu a fost pregătită. Perspectiva Judecății îngrijorează și îl tulbură lăuntric tocmai pe omul care nu s-a pregătit pe pământ pentru ea.

Dreptul Simeon, în templu, a ieșit **în întâmpinarea lui Dumnezeu.** Noi înșine putem ieși fiecare, individual, în întâmpinarea lui Dumnezeu, bineștiind că El însuși ne caută, dar are nevoie de acordul nostru pentru a ne găsi. Formula folosită de Sfinții Părinți este foarte frumoasă: „*Fă un pas spre Dumnezeu, și El va face mii de pași spre tine!*”

Cea mai „nobilă” formă de așteptare este aceea prin care Îl aștepți pe Dumnezeu să coboare în viața ta. El poate face acest lucru doar dacă omul îi îngăduie. Și – nu trebuie uitat – **Dumnezeu este Cel care ne așteaptă** primul. Așteaptă venirea fiecăruia dintre noi „întru sine”, deșteptarea interioară, luminarea, focalizarea atenției pe unicul lucru care ne interesează cu adevărat: mântuirea sufletului.

În final, îndemnul meu de arhipăstor, pentru Dumneavoastră, pentru toți, este să nu-L lăsați pe Dumnezeu să aștepte! Este un Oaspete Ceresc prea mare pentru a-I amâna intrarea în viața noastră. Bucuria Crăciunului să umple inimile tuturor! Harul lui Dumnezeu să vă cerceteze inimile și belșugul să nu lipsească din nicio casă în aceste zile sfinte de Sărbători! „*Dă-ne, la toți, bucurie, / Amin! Doamne, slavă Ție! / La mulți ani, s-aveți folos, / De Nașterea lui Hristos!*”

Sărbători fericite!

† GURIE,

Episcopul Devei și al Hunedoarei